

Volg de ster

Geboorte als een nieuwe schepping

Voorganger: Ds. Heleen Weimar
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Micha 5: 1-4a

Tweede Schriftlezing: Johannes 1: 1-9

Schriftlezing Evangelie: Mattheüs 1: 18-25

Nikola Sarić

Inleiding

De geboorte van Jezus was even gewoon als van heel veel andere kinderen. Hij kwam ter wereld in een eenvoudig plaatsje, Bethlehem, niks bijzonders. Zijn ouders hadden zich even moeten instellen op zijn komst, maar gingen hem toen met zorg omringen en zielsveel van hem houden.

Heel gewoon dus was de geboorte van Jezus, én uiterst bijzonder, zoals de geboorte van ieder kind een wonder is: het begin van nieuw leven, door God gegeven, een nieuwe schepping door de Geest van God.

Dat het gewone en het bijzondere, het menselijke en het goddelijke, de dagelijkse zorg én eerbied en verwondering zo met elkaar verweven kunnen zijn, dat vieren we vandaag op dit Kerstfeest.

Prediking

Gemeente van Jezus Christus,

Iedere pasgeborene geeft aan de wereld een nieuw gezicht. Elk nieuwgeboren kind betekent in de geschiedenis van de mensheid een nieuw begin. Ieder kind is immers een drager van toekomst, een teken van hoop, een nieuw schepsel en een nieuwe bron van creativiteit.

Nieuwgeboren kinderen vragen met hun komst in de wereld of er plaats voor hen is, of ze welkom zijn. Met het antwoord dat daarop gegeven wordt verandert de wereld om hen heen. Want degenen die hen ontvangen en een plaats voor hen bereiden, maken daarmee een nieuw begin in hun eigen leven. Zij krijgen een nieuwe taak en positie. Zo worden er moeders geboren en vaders. Grootouders krijgen een nieuwe rol als oma's en opa's. Andere kinderen maken een nieuw begin als broers en zussen, neefjes en nichtjes.

Is er plaats voor mij? Dat vragen pasgeborenen met hun komst, ook de kinderen die worden geboren in onherbergzame plaatsen, plekken waar armoede heerst, of landen waar oorlog woedt.

Ben ik wel welkom? Dat vragen kinderen met hun komst in gebieden waar de gevolgen van de opwarming van de aarde ernstig voelbaar zijn, in extreme droogte bijvoorbeeld of enorme wateroverlast.

Is er hier een plek voor mij om op te groeien? Dat vragen pasgeborenen met hun komst aan beleidsmakers, regeringen, onderzoekers, ngo's, en aan ieder mens die met zijn of haar stem, met zijn of haar gedrag kan bijdragen aan het creëren van een veilige plek voor kinderen om op te groeien.

Zo vragen nieuwgeboren kinderen op vele manieren met hun komst of er plaats voor hen is, of ze welkom zijn. En met het antwoord dat daarop gegeven wordt verandert de wereld om hen heen.

In de geboorteverhalen van Jezus is te zien welke impact zijn komst heeft gehad in de levens van diverse mensen: zijn ouders Maria en Jozef, de herbergier in Bethlehem, de herders, Simeon en Anna, de wijzen uit het Oosten, koning Herodes en de Schriftgeleerden in Jeruzalem. Hun levens veranderden ingrijpend door de wijze waarop ze het pasgeboren kind ontvingen en verwelkomden – of juist een plaats ontzegden. Of zelf hun komst teniet wilden doen. Al deze mensen kregen een nieuwe rol, een nieuwe positie, een nieuw doel in hun leven.

Mattheüs vertelt hoe dat bij Jozef verliep. Hij kenschetst Jozef als een rechtvaardige (een tsaddiek). Dat Jozef een rechtvaardige was betekent dat hij strikt leefde naar de wet van Mozes. Gehoorzaam aan de wet wilde hij zijn verloving met Maria verbreken, omdat ze een kind verwachtte dat niet van hem was. Hij was van plan er geen ruchtbaarheid aan te geven, om Maria niet in opspraak te brengen. Maar in een droom werd hij door een engel op andere gedachten gebracht. Hij zou het kind dat op komst was niet beschouwen als 'het kind van een ander', maar als 'een kind van God' (zoals elk kind immers van God is). Daarmee voelde hij zich niet meer verplicht om zich aan de letter van de wet te houden. Hij zou Maria niet verstoten, maar bij haar blijven en haar kind aanvaarde als het zijne.

Zo kreeg Jozef door de komst van Maria's kind niet alleen een nieuwe rol als vader, maar ontwikkelde hij ook een nieuwe omgang met de bijbel. Met oog voor de menselijke maat en voor ingevingen van Godswege, zo ging Jozef voortaan de Wet van Mozes hanteren in zijn leven. Nog tweemaal zou Jozef zich door zijn dromen laten leiden, om zo zijn gezin in veiligheid te brengen. Trouw blijven aan de wet, maar er creatief mee omgaan, met een menselijke maat en je dromen volgen, dat is wat de komst van Jezus bij Jozef teweegbracht als een nieuwe levenshouding .

Als het kind Jezus volwassen is geworden, zal deze vernieuwende uitwerking zich voortzetten waar hij maar komt. Degenen die hem ontvangen gaan beseffen, dat zij in hun leven een nieuw begin mogen maken. Het wordt hun gegund, ze worden ertoe uitgedaagd of een eindje op weg geholpen. Denk maar aan de tollenaar Zacheüs. De komst van Jezus in zijn leven, en het bezoek van Jezus aan zijn huis, was een door God geschapen kans om zijn asociale en corrupte leven eerlijk onder ogen te zien. Hij greep die kans. Hij gooide het roer helemaal om. Hij ging goed maken wat hij fout had gedaan en begon een heel nieuw leven.

Of denk aan de Samaritaanse vrouw bij de bron. Aarzelend verwelkomt ze Jezus, ze geeft hem op zijn verzoek te drinken uit de bron waaruit ze zelf water kwam putten. In het gesprek dat daarop volgt, wordt ze door Jezus gewezen op nog een andere bron, een geestelijke bron, een geloofsbron. Wanneer ze daaruit put, gaat het weer stromen in haar leven. Alles wat haar had vastgezet, wat haar belemmerde, de mislukkingen, het verdriet in haar leven, de oordelen van anderen, dat alles werd meegenomen door die stroom. Alsof ze opnieuw werd geboren. Deze vrouw bij de bron, deze tollenaar Zacheüs – het zijn slechts twee mensen van de velen die door hun ontmoeting met Jezus een nieuw begin maakten in hun leven, alsof ze opnieuw werden geschapen.

Met de dood van Jezus is die vernieuwende uitwerking van zijn komst niet gestopt. Zijn komst in de wereld is een voorgoed begonnen nieuw begin gebleken, die in impact nauwelijks onder doet voor de schepping in den beginne.

De evangelisten Matteüs en Johannes hebben dit willen uitdrukken door meteen in het begin van hun boeken een verband te leggen tussen de geboorte van Jezus en de schepping. Johannes doet dat heel expliciet met de openingszin: 'In het begin was het Woord.'

'In het begin...' dat is ook de openingszin van het eerste scheppingsverhaal in Genesis. Dat Woord, dat er was in het begin, dat God sprak, waardoor alles is geschapen, dat is in Jezus mens geworden, schrijft Johannes. Het heeft in Jezus handen en voeten gekregen en een hoofd en een hart. Daarmee legt Johannes niet alleen een verband tussen de schepping en de geboorte van Jezus, hij benadrukt ook nog eens de scheppingskracht en vernieuwingsgeest die er van Jezus zelf uitgaat. Jezus is dat scheppingswoord zelf, in Jezus komt het tot leven. In hun ontmoeting met Jezus worden mensen als het ware nieuw geboren, worden ze opnieuw geschapen.

Minder in het oog springend, maar even welbewust verbindt de evangelist Mattheüs de geboorte van Jezus met het scheppingsverhaal. De aanhef van zijn evangelie luidt: 'Boek van de geboorte van Jezus Christus.' (Mattheüs 1,1) En het begin van het gedeelte dat wij lezen, even verderop, klinkt zo: 'De geboorte van Jezus Christus was als volgt.' (Mattheüs 1,18)

De NBV geeft het Griekse woord dat daar staat weer met 'afstamming' (overzicht van de afstamming van Jezus Christus) en verderop met 'afkomst' (de afkomst van Jezus Christus was als volgt). Maar het gaat tocht echt om een 'geboorte', in het Grieks: *genesis*! Niet alleen verwijst dit Griekse woord voor geboorte, *genesis*, naar het bóek Genesis, het allereerste boek in de Bijbel.. Het verwijst ook weer direct naar het begin van dat boek, de schepping, van hemel en aarde en van de mens. 'Dit zijn de geboorten van de hemelen en de aarde toen zij werden geschapen', staat er in Genesis 2,4 (het begin van het tweede scheppingsverhaal). En in Genesis 5,1 gaat het over de geboorte, de *genesis*, van de eerste mens Adam.

En er is nog een verband. Ook de woorden van de engel in Jozefs droom bevatten een echo van het scheppingsverhaal. 'Jozef, wees niet bang om Maria, je vrouw, bij je te nemen, want wat in haar geboren wordt, is uit heilige geestesadem,' zegt de engel tot Jozef. Ook deze woorden roepen het begin van het scheppingsverhaal in herinnering, toen alles nog woest en leeg was en de Geest van God over de wateren zweefde. De engel legt in Jozefs droom niet het hoe en wat uit van de maagdelijke geboorte. Nee, de engel wijst op het wonder van de schepping, met dat beeld van de Gods geestesadem die over het water zweefde en die de mensenkinderen ingeblazen wordt, het wonder van leven dat gegeven wordt, toekomst die geschapen wordt en de verantwoordelijkheid die wij mensen meedragen voor wat God voor ons scheidt.

Ieder jaar opnieuw vieren we met Kerst de geboorte van Jezus. Een geboorte even gewoon en menselijk als iedere geboorte. Een geboorte even wonderlijk en ontzagwekkend als elk begin van nieuw leven maar kan zijn.

Zijn komst in onze wereld stelt ons ieder jaar opnieuw voor de vraag, of er plaats voor hem is, in ons en onder ons, of wij hem welkom willen heten. Het antwoord dat wij daarop geven kan de wereld veranderen. Want wij mogen een nieuw begin maken in ons leven, als het nodig is elke nieuwe dag. Amen